

KONU ANLATIMI

BETİMLEME (Tasvir)

◆ Betimleme veya tasvir, kelimelerle resim çizme sanatıdır. Betimlemede amaç, anlatılan varlık ya da nesneyi okuyucunun hayalinde canlandırabilmesini sağlamaktır.

Betimleme yapılırken anlatılan varlık ya da nesnenin tüm özellikleri görme, işitme, dokunma, tatma, koklama duyuları yardımıyla ayrıntılı bir biçimde okuyucuya aktarılır.

Betimlemeler genelde ikiye ayrılır onlar;

A) İNSAN BETİMLEMESİ:

İnsanların ayrıntılı bir şekilde, özelliklerinin anlatılması ile oluşturulur. İnsan betimlerinin diğer adı portredir.

1. İç (ruhsal) betimleme

İnsanların gözle görülmeyen; sevecenlik, sevimlilik, çalışkanlık, karamsarlık, fesatlık, iyi kalplilik, kıskançlık gibi özelliklerinin anlatılmasına iç (ruhsal) betimleme denir.

2. Dış (fiziksel) betimleme

Kişilerin gözle görülen; boyu, kilosu, saç, kıyafeti, ayakkabıları gibi özelliklerinin ayrıntılı olarak anlatılmasına Dış Tasvir denir.

Örnek:

◆ Ahmet, beş yaşlarında, sevimli, ele avuca sığmaz bir çocuk. Yaşıtları arasında boyuyla fark edilen Ahmet, siyah ve öne taranmış saçlarıyla sevimli görünür. Kalın çerçeveli siyah gözlüğünün altında incecik çilleri var.

B) DOĞA BETİMLEMESİ:

Eşya, mekân, görünüş ve manzaraların anlatımına doğa betimlemesi denilir. Duyular yoluyla görüntüler yazıya aktarılır.

Örnek:

◆ Geniş bir bahçeye açılıyor kapı, ortada eve kadar devam eden taşlarla örülmüş bir yol, sağ ve sol tarafta bodur çalılıklar var. Evin önündeki sandalye yıllara inat ayakta duruyor gibi ama bakımsızlıktan her tarafı kurt deliği olmuş. Bacakları arasına örümcekler yuva yapmış. Eve daha da yaklaşıncaya el yapımı oymacılık sanatının bir şaheseri olan kapıyla karşılaşıyorsunuz.

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki metinlerde yer alan betimlemeleri bularak altlarına insan betimlemesi ve doğa betimlemesi olarak yazınız.

Mağaranın içi uzun bir dehlize benzer, etrafta birtakım acayip şeyler varmış gibi görünür, tepeden damlayan su ile yer daima ıslak olurdu.

.....Doğa betimlemesi.....

Dağlar bazı yerlerde denize çok sokulur; kayalık ve az girintili çıkıntılı bir kıyı üzerinde dikine inerler.

.....Doğa betimlemesi.....

Sami Bey, nitelikli kitapları seçen, çoğunu okuyan zarif bir kitap tutkunu, kitabevini orta yaşlı bilge bir beyefendi olan yeğeniyle birlikte yönetiyor.

.....İnsan betimlemesi.....

Yirmi yaşından fazla göstermeyen bir genç, fenerin aydınlattığı alnı, ter damlalarıyla kaplıydı. Parmakları sazının sapı üzerinde süratle aşağı yukarı kayıyordu.

.....İnsan betimlemesi.....

Bu küçük yerleşim merkezindeki tüm caddeler, merkezinde hükümet konağının bulunduğu meydana çıkıyordu. Konak en azından yüz yıllıktı.

.....Doğa betimlemesi.....

Kış ayları bitti. Köyün üzerini örten kara bulutlar gitmiş, yerini masmavi gökyüzüne bırakmıştı. Yılan gibi kıvrıla kıvrıla akan derenin suları coşmuştu.

.....Doğa betimlemesi.....

Saygı duruşu için ayağa kalktığım anda daha net gördüm karşımda duran posterden canlıymışçasına parlayan mavi gözleri. Çakmak çakmak bakarken hafif bir tebessüm vardı yanaklarında.

.....İnsan betimlemesi.....

Şişman, çarpık bacaklı, uçları aşağı doğru kıvrık bıyıklı, avuçları nasır bağlamış bir adamdı. Su rengindeki gözlerinde düşünceli bir ifade vardı

.....İnsan betimlemesi.....

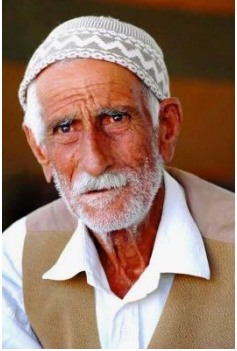
ETKİNLİK

Aşağıdaki resimde gördüklerinizi betimleyiniz.

Yürüyüşe çıktığımda fırtınanın şiddeti gittikçe arttı. Rüzgar öyle sert esiyordu ki elimdeki şemsiye ters döndü. Parktaki ağaçlar köklerinden sökülecekmiş gibi eğiliyor, yaprakları havada uçuşuyordu. Birini bekleyen bir kadın çantasını alıp gitmeye hazırlanırken köpeğim Toprak kuyruğunu dikmiş gezintinin keyfini çıkarıyor.

Aşağıdaki kişinin fiziksel ve ruhsal betimlemesini yapınız.

Fiziksel Betimleme:

Beyaz gömleğinin üzerinden krem rengi yeleğiyle bir ihtiyar. Boğazındaki ve alnındaki kırışıklıklar hemen fark ediliyor. Beyazlaşan sakalı, bıyığı ve saçları ihtiyarlığına ayrı bir güzellik katmış. Takkesindeki beyazlık

giyinişi ve görüntüsüyle tam bir bütünlük sağlamıştı.

Ruhsal Betimleme:

Yıllardır çekilen acıların derin izleri alnında bir ihtiyar ama bakışları hala canlı ve hayata meydan okuyacak kadar cesaretli duruyordu. Belki yorgundu yorgun olmasına ama yaşam enerjisini hiç kaybetmediği her halinden belli oluyordu. Çatık olmayan kaşları tatlı huyunun eseri olmalıydı.

TEST

1. Konuşurken de kendine pek güvenir, fakat karşısındakini hemen hiç dinlemez. Ona sözlerini tekrar ettirir.

Yukarıdaki betimleme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiziksel insan betimlemesi. B) Doğa betimlemesi.
C) Ruhsal insan betimlemesi. D) Eşya betimlemesi.

2. Aşağıdakilerden hangisi bir eşya betimlemesidir?

- A) Tüm odalar giriş hole kapıyla bağlıydı. Holün sonunda çatıya çıkan bir merdiven bulunuyordu.
B) Yaramazlığıyla mahallede ün salmıştı, bir olay olsa önce onu bulurlar ve yapıp yapmadığını sorarlar.

C) Sehpanın üzerindeki vazo ayrı bir hava katıyor odaya. Üzerindeki işlemeler geleneksel motiflerimiz. Alt kısmı şişkince ama yukarıya doğru inceliyor.

D) İnce bıyıklı ve kirli sakallı bir adam. Atkısı yakasından aşağıya sarkmış ve dağınık bir görüntüsü var. Aceleyle geldiği her halinden belli oluyordu.

3. Aklar düşmüş sakalı düzgün bir şekilde çevrilmiş ve tatlı bir ihtiyarlık görüntüsü vermişti. Başındaki takkeden kel olup olmadığını anlayamazdınız. Alnındaki kırışıklıklar yaşlılığının derin izleriydi.

Yukarıdaki betimleme hangi tür betimlemedir?

- A) Fiziksel insan betimlemesi. B) Doğa betimlemesi.
C) Ruhsal insan betimlemesi. D) Eşya betimlemesi.

4. Aşağıdakilerden hangisinde betimleme yoktur?

- A) Duvar kağıdının üzerinden kar deseni vardı. Sehpa bu duvarın hemen önünde duruyordu.
B) Çam ağaçları yaylaların süsüdür. Saçaklı dalları ve gökyüzüne uzanan sivri ucuyla yaz kış yem yeşildir.
C) Huysuz davranışları yüzünden kimsenin konuşmadığı, sessiz ve dalgın bir ihtiyardı.
D) Selim bakkaldan iki kilo soğan ve patates alacaktı ama sakız almak için biraz para artıyordu.

5. Denizin en ucunda gökyüzü açık mavi rengiyle ayırt ediliyordu. Bu ufuk çizgisinin sağında adanın en uç noktası gölge halinde görünüyordu.

Yukarıdaki betimleme aşağıdakilerden hangisine girmektedir?

- A) Eşya betimlemesi. B) Manzara betimlemesi.
C) Mekan betimlemesi. D) İnsan betimlemesi.